

Marta Nowak

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

**PLANY ZAWODOWE STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
RACHUNKOWOŚĆ I AUDITING
AKADEMII EKONOMICZNEJ IM. OSKARA LANGEGO
WE WROCŁAWIU
A ICH KWALIFIKACJE I PREDYSPOZYCJE.
WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ**

**1. Zastosowana procedura badawcza oraz ogólna charakterystyka
przeprowadzonych badań**

W pracy nad artykułem przyjęto procedurę badawczą opartą na badaniach ankietowych. Badania zostały przeprowadzone wśród studentów kierunku finanse i bankowość, specjalizacji związanych z rachunkowością, na IV roku studiów.

Wybór takich osób był podyktowany następującymi przesłankami:

1. Studenci IV roku studiów mają już ogólną wiedzę ekonomiczną oraz podstawy związane z przedmiotami specjalistycznymi.
2. Na IV roku studiów krystalizują się zainteresowania zawodowe, przejawiające się m.in. wyborem tematyki pracy magisterskiej.
3. W przyszłości, w konsekwencji wprowadzenia w Polsce założeń procesu bolońskiego, a więc m.in. przejścia na dwustopniową edukację na poziomie studiów wyższych, obecny IV rok będzie pierwszym rokiem dwuletnich studiów magisterskich.
4. W tym okresie studenci mają już pierwsze doświadczenia związane z pracą zawodową, odbywaniem praktyk studenckich bądź też działalnością w organizacjach studenckich – wszystko to powoduje, że są już w stanie ocenić przynajmniej w stopniu podstawowym swoje predyspozycje zawodowe i realia rynku pracy.

5. Chodziło o poznanie preferencji studentów związanych z rachunkowością – a więc z jednej strony zbadano właśnie studentów tej specjalizacji, z drugiej zaś – zrobiono to w odniesieniu do tego etapu studiów, gdy pojawiają się już przedmioty kierunkowe i specjalizacyjne.

Pytania zawarte w ankietach dotyczyły różnych aspektów powiązanych z takimi zagadnieniami, jak:

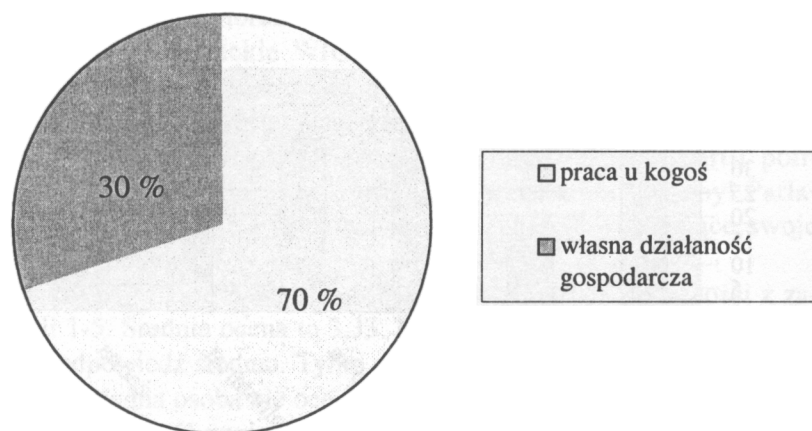
- plany dotyczące przyszłej kariery zawodowej (w szczególności preferowanego miejsca pracy oraz branży),
- ukształtowane dotychczas kwalifikacje (ze szczególnym uwzględnieniem doświadczenia oraz cech osobowych).

Ankieta składała się z kilku bloków pytań, pytania były uszeregowane wg trudności i złożoności, a także zagadnień badanych w ankiecie.

2. Analiza wyników badań

Na wstępie badanych zapytano, czy już myślą o swojej przyszłości po zakończeniu studiów. Zadeklarowała to ogromna większość – prawie 94% badanych. Prawie 63% ankietowanych jest ponadto zadowolonych z faktu, że długi okres ich nauki zbliża się już do końca.

Okolo 70% badanych studentów zamierza podjąć pracę u kogoś. Natomiast 30% ankietowanych ma zamiar pracować na własny rachunek, czyli prowadzić działalność gospodarczą.

Rys. 1. Preferencje dotyczące zatrudnienia się bądź prowadzenia własnej działalności

Źródło: opracowanie własne.

Do zawodów, które preferują ankietowani, należą:

- księgowy,
- audytor,
- doradca.

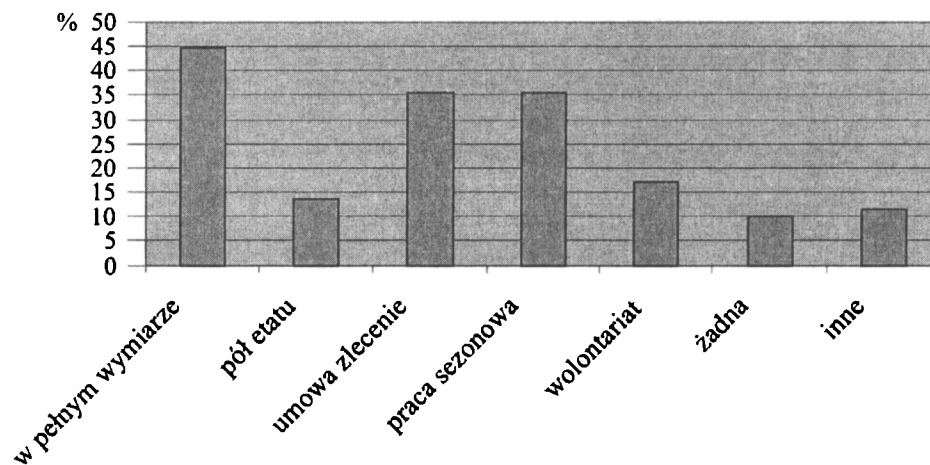
W wypadku audytorów chodzi tu zarówno o audytorów wewnętrznych, jak i zewnętrznych, a w wypadku doradców – o konsulting podatkowy oraz rachunkowy. W perspektywie wieloletniej ankietowani za stanowisko docelowe uznają stanowisko dyrektora finansowego lub głównego księgowego jako zwieńczenie swojej kariery zawodowej. Są też osoby, które chcą podjąć pracę w urzędach skarbowych i mają zamiar osiągnięcia awansu pionowego na wyższe stanowiska w hierarchii (np. stanowisko naczelnika urzędu skarbowego).

Osoby, które planują prowadzenie własnej działalności gospodarczej, przede wszystkim myślą o pozostaniu w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, szczególnie zaś podmiotów kilkuosobowych. Nie mają natomiast ambicji doprowadzenia do wzrostu przedsiębiorstwa. Dziedzinami, którymi chcieliby się zajmować, są konsulting w dziedzinie podatków bądź też prowadzenie ksiąg rachunkowych.

Zbadano dotychczasowe doświadczenie zawodowe studentów. W szczególności zapytano o takie rodzaje doświadczenia, jak:

- praca w pełnym wymiarze godzin,
- praca na pół etatu,
- praca na umowę-zlecenie,
- praca sezonowa,
- praca na zasadzie wolontariatu,

Była też możliwość zadeklarowania innego charakteru dotychczas wykonywanej pracy wraz z określeniem tego charakteru.

Rys. 2. Dotychczasowa praca studentów

Źródło: opracowanie własne.

Spośród badanych 45% podejmowało pracę w pełnym wymiarze godzin, jednak dotyczy to prawie wyłącznie studentów studiów zaocznych. 14% badanych pracowało na ½ etatu, 35% pracowało na umowę-zlecenie. Również 35% podejmowało pracę sezonową – w szczególności chodzi tu o pracę podczas okresu wakacyjnego. 17% badanych osób pracowało jako wolontariusze, 12% korzystało z innych form zatrudnienia (chodzi tu także o praktyki studenckie), prowadziło własną działalność gospodarczą bądź też pracowało na czarno, natomiast 10% respondentów nie podejmowało do tej pory żadnej pracy.

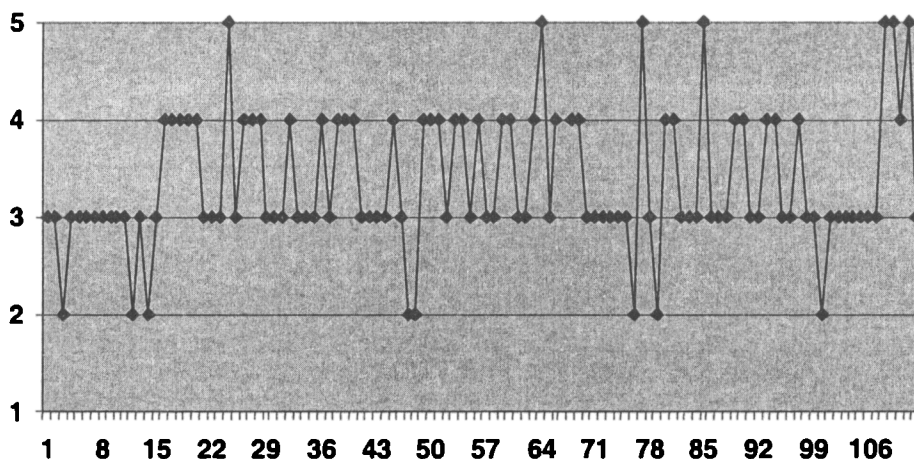
Dodatkowym pytaniem na temat dotychczasowego doświadczenia zawodowego było pytanie o udział w stażach oraz *case studies* organizowanych przez przedsiębiorstwa, te elementy bowiem też są ważne w badaniach predyspozycji do zajmowania się danymi działaniami czy też pracą w określonym zawodzie. W praktykach, stażach studenckich oraz *case studies* organizowanych przez przedsiębiorstwa uczestniczyło 33% respondentów.

Zbadano także inne aspekty, mogące mieć wpływ na uzyskanie doświadczenia i innych kwalifikacji zawodowych: przynależność do organizacji studenckich, kół naukowych oraz innych tego typu zrzeszeń. Należy do nich ponad 14% studentów, natomiast prawie 85% studentów zadeklarowało brak takiej przynależności. Niektórzy studenci należą do więcej niż jednej organizacji (w krańcowych przypadkach były to 3 organizacje). Część tych organizacji to koła naukowe, które tematykę swoich zainteresowań ogniskują na rachunkowości i obszarach powiązanych (np. koła „Audytor”, „Conto”), koła związane z tematyką finansów („Hossa Pro Capital”) oraz koła i stowarzyszenia powiązane z zarządzaniem oraz przedsiębiorczością (np. Naukowe Koło Przedsiębiorczości LIDER, Zrzeszenie Studenckie WIGGOR). Są też osoby należące do ruchów religijnych (np. oazowy Ruch Światło – Życie), organizacji harcerskich (ZHP), klubów sportowych (MKS Piast Głogów). Co warto podkreślić, ani jedna osoba nie zadeklarowała przynależności do młodzieżówek partii politycznych, jedyną zaś organizacją, którą można skojarzyć z polityką, był Parlament Młodzieży. Zdarzały się też organizacje międzynarodowe, mające swoje oddziały w Polsce (AIESEC).

Studenci byli też proszeni o określenie stopnia swojej przedsiębiorczości z zastosowaniem skali 1-5. Średnia ocena to 3,33. Najczęściej też podawaną odpowiedzią było 3, czyli odpowiedź średnia. Tylko w 7 przypadkach podano ocenę maksymalną (5 punktów), żadna osoba nie oceniła swojej przedsiębiorczości jako będącej na najniższym poziomie (1 punkt).

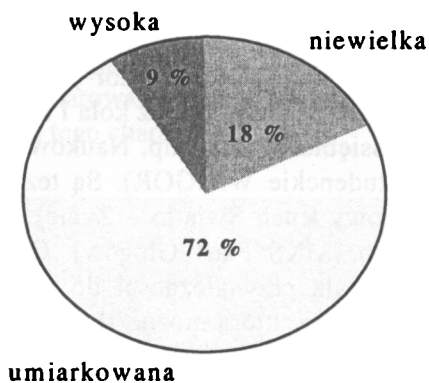
Badano także skłonność do ryzyka. Możliwość wyboru ograniczała się do określeń:

- wysoka,
- umiarkowana,
- niska.

Rys. 3. Ocena własnej przedsiębiorczości przez studentów

Źródło: opracowanie własne.

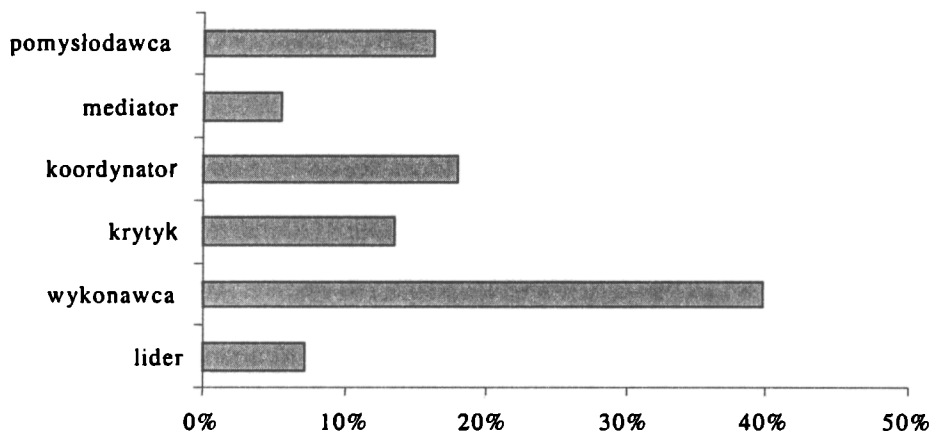
Rys. 4. Ocena skłonności do ryzyka

Źródło: opracowanie własne.

Okolo 18% badanych określiło swoją skłonność do ryzyka jako niewielką, 72% deklarowało średni jej poziom, natomiast ok. 9% – wysoki.

Badani byli też proszeni o określenie, jaką rolę zazwyczaj przyjmują podczas pracy zespołowej. Najwięcej, 40% osób, przyjmuje zwykle rolę wykonawcy. Zbli-

żona jest ilość osób, które przyjmują rolę konstruktywnego krytyka (14%), koordynatora (18%) oraz pomysłodawcy (16%). Zaledwie 7% przyjmuje rolę mediatora i tylko 5% rolę lidera.

Rys. 5. Role przyjmowane najczęściej podczas pracy zespołowej

Źródło: opracowanie własne.

3. Wnioski z przeprowadzonych badań

Szczególnie nasuwające się wnioski wiążą się z wewnętrznymi sprzecznościami w odpowiedziach badanych respondentów. Chodzi zwłaszcza o niezgodności, jakie pojawiają się po konfrontacji planów zawodowych z deklarowanym doświadczeniem i predyspozycjami, określonymi np. przez zdefiniowanie ról w grupie, czy też z akceptowanym poziomem ryzyka. Trzeba zauważyć, iż 30% badanych ma zamiar podjąć działalność gospodarczą, co zazwyczaj wiąże się z posiadaniem takich cech, jak ponadprzeciętna przedsiębiorczość oraz wyższy stopień akceptowalnego ryzyka. Tymczasem średni poziom przedsiębiorczości, deklarowany przez badanych, kształtował się niewiele powyżej średniej (3,33 w skali od 1 do 5), a tylko jednostkowe były przypadki, gdy był określany maksymalnie (5 punktów w skali od 1 do 5). Trzeba też podkreślić, że chociaż 30% badanych chce prowadzić działalność gospodarczą, tylko 9% jest w stanie zaakceptować wysokie ryzyko. Być może jest to związane z faktem, że większość respondentów deklarowała zainteresowanie prowadzeniem ksiąg rachunkowych, co jest usługą, na którą występuje względnie stały popyt. Również w kontekście prowadzenia własnej działalności gospodarczej należy skonfrontować te deklaracje z małą ilością osób o potencjale przywódczym (liderzy) oraz cechujących się kreatywnością (pomysłodawcy). Warto też podkreślić niski poziom doświadczenia studentów, jeśli chodzi o pracę w branży, w jakiej chcieliby w przyszłości prowadzić działalność.

Lepiej można ocenić przygotowanie do wybranej ścieżki kariery osób deklarujących pracę u kogoś. Co prawda nie mają one często doświadczenia specjalistycznego, jednak mają za sobą różnorakie doświadczenia związane z pracą (niekoniecznie w pełnym wymiarze godzin), udziałem w *case studies* i praktykach oraz działalnością w organizacjach studenckich. Poza tym oczywiście zdobywają odpowiednie wykształcenie kierunkowe i specjalistyczne (są to studenci kształcący się na specjalizacji rachunkowość i mający zamiar pracować w szeroko pojętej rachunkowości). Poza tym deklarowana najczęściej rola wykonawcy sprawdza się w przypadku pracy w księgowości, gdzie nie wymaga się zdolności przywódczych, umiejętności interpersonalnych czy potencjału twórczego, natomiast niezbędne jest postępowanie wg ściśle określonych reguł i procedur.

**PROFESSIONAL PLANS OF AUDITING AND ACCOUNTING
STUDENTS AT OSCAR LANGE UNIVERSITY OF ECONOMICS
VERSUS THEIR QUALIFICATIONS AND PREDISPOSITIONS.
RESEARCH OUTCOME**

Summary

The article consists of the analysis from the questionnaire research which was conducted on the accounting and auditing students at the Oscar Lange University of Economics. It focused on the planned career paths, possessed qualifications, predispositions and acquired work practice of the students. It confronts their job plans with their possibilities. The research also identifies the most attractive jobs for those who major in accounting and auditing and also the sectors for those who declare they will conduct their own business in the future.